

CONSULTATIE REACTIE

Reactie van de Nederlandse Vereniging van Banken op de consultatie 'Beleidsnota maximale kredietvergoeding'

Datum 17 december 2021

De Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) maakt graag gebruik van de mogelijkheid om te reageren op de consultatie voor de beleidsnota structurele verlaging maximale kredietvergoeding.

Bestrijding schuldenproblematiek

Het consultatiedocument noemt de permanente verlaging van de maximale kredietvergoeding een maatregel om de schuldenproblematiek tegen te gaan. De Nederlandse Vereniging van Banken beschouwt problematische schulden als een maatschappelijk probleem en zet zich op verschillende wijzen in om een bijdrage te leveren aan de oplossing hiervan.

- Voor klanten met problematische schulden en financiële zorgen bieden banken verschillende soorten coaches aan. Daarnaast worden programma's en workshops georganiseerd om te voorkomen dat klanten moeilijkheden ervaren met betalingsproblemen en betalingsachterstanden. Ook zijn diverse apps, websites en testen ontwikkeld om mensen te helpen beter inzicht te krijgen in hun financiële situatie en hulp te ontvangen.
- In samenwerking met maatschappelijke organisaties zetten bankmedewerkers zich in om mensen met financiële problemen te helpen. Zo worden mensen geholpen met persoonlijk financieel advies bij een traject van een schuldhulpverlening en financiële administratie. Verschillende banken dragen daarnaast bij aan fondsen om bepaalde doelgroepen te helpen met het voorkomen en oplossen van problematische schulden. Voorbeelden hiervan zijn het Jeugdeducatiefonds en het Jongeren Perspectief Fonds.
- Banken zetten zich gezamenlijk in om jongeren voor te bereiden op het bereiken van de volwassen leeftijd en financiële verantwoordelijkheid. Hierin bieden banken gratis lesmateriaal aan verschillende onderwijssoorten en geven ook gastlessen. Er wordt samengewerkt met scholenuitgevers, zodat financiële educatie wordt ingepast in bestaande vakken als Burgerschap, Nederlands en Economie. Budgetcoaches staan klaar om jongeren met financiële problemen of vragen te helpen. Bankmedewerkers zetten zich hier vrijwillig voor in.

Naast initiatieven van individuele banken hebben banken gezamenlijk via de NVB samen met maatschappelijke partners bijgedragen aan de totstandkoming van de Nederlandse Schuld hulproute¹. Banken willen hiermee hun klanten vroegtijdig bereiken en wijzen op schuldhulp om problematische schulden te voorkomen. Inmiddels zijn ruim veertig private partijen en ruim 80 gemeentes aangesloten. In 2020 hebben 190.000 mensen de route bezocht en heeft de route 180 miljoen euro aan maatschappelijke kosten bespaard in Nederland².

¹ [Nederlandse Schuld hulproute \(nvb.nl\)](https://www.nvb.nl/nederlandse-schuld-hulproute)

² [Banken: Schuld hulproute heeft impact voor onze klanten én samenleving \(nvb.nl\)](https://www.nvb.nl/banken-schuld-hulproute-heeft-impact-voor-onze-klanten-en-samenleving)

Verantwoorde kredietverstrekking en beheer

De NVB begrijpt de wens van de overheid om consumenten beter te beschermen voor betaalachterstanden en de problemen die daarmee gepaard gaan. Allereerst staan banken voor verantwoorde kredietverstrekking. Via de NVB Gedragscode Consumptief Krediet houdt de bancaire sector zich aan strenge leennormen zodat een lening past bij de financiële situatie van de klant. Hierdoor wordt ook het risico op achterstanden en betalingsproblemen zoveel mogelijk beperkt. Als klanten toch betalingsproblemen ervaren dan kijken banken vanuit hun achterstandsbeheer naar oplossingen om ervoor te zorgen dat de problemen niet groter worden. Banken kijken dan naar de persoonlijke financiële situatie van de klant om een duurzame oplossing te vinden en dus niet alleen naar wat er als achterstand openstaat bij de bank. Op deze manier willen banken voorkomen dat klanten terug kunnen vallen in betalingsproblemen.

Banken bieden twee kredietproducten aan, roodstandproducten en credit cards met een mogelijkheid om gespreid terug te betalen, waarvan de rente is verlaagd door de (tijdelijke) verlaging van het renteplafond. Een permanente verlaging van het renteplafond brengt met zich mee dat zowel commerciële partijen als gemeentelijke kredietbanken worden geraakt die hun diensten hebben ingericht met oog op het plafond, terwijl problemen juist geconcentreerd zitten in een (beperkt) deel van de markt. Het rapport van BKR over de betalingsachterstanden in de consumptief kredietmarkt³ uit december 2020 laat bijvoorbeeld zien dat per juli 2020 24,1% van de bij BKR geregistreerde verzendhuiskredieten in Nederland een achterstand kent, tegenover 5,1% van het totaal aflopende kredieten en 3,9% van het totaal doorlopende kredieten (exclusief verzendhuiskredieten). Binnen de twee categorieën aflopend en doorlopend krediet zitten verschillende en uiteenlopende verstrekkers als banken en telefoonaanbieders. Belangrijke opmerking hierbij is dat aanbieders van verzendhuiskredieten stappen hebben gezet om de achterstanden te verminderen. Een belangrijke stap hierin is de aansluiting van verzendhuiskredieten op de gedragscode van de Vereniging voor Financieringsondernemingen in Nederland waardoor het krediet beter zal aansluiten op de financiële positie van de klant.

De betaalachterstanden in de consumptief kredietmarkt zijn onevenredig verspreid zoals het BKR rapport laat zien, terwijl de verlaging voor alle partijen hetzelfde doorwerkt. Banken voeren beleid zodat de producten die zij verstrekken zo goed mogelijk passen bij de financiële situatie van hun klant en betalingsproblemen zoveel mogelijk worden voorkomen. Naast grotere consumptieve kredieten als persoonlijke leningen voeren banken ook strikt beleid op roodstandproducten en creditcards met een mogelijkheid om gespreid terug te betalen. Voor roodstand wordt bijvoorbeeld de hoogte van het krediet altijd gerelateerd aan het bedrag dat maandelijks binnenkomt (zoals salaris) waardoor een limiet wordt gesteld. Daarnaast versturen banken ook alerts en herinneringen naar klanten die langdurig roodstaan om hen hierop te wijzen. Roodstand is bedoeld als kortlopende financiering. Als klanten langer roodstaan dan wijzen banken op meer voordelige alternatieven als persoonlijke leningen.

De NVB is van mening dat consumenten geconfronteerd worden met problematische schulden door een combinatie van verschillende factoren. Onvoldoende toezicht en regelgeving op producten als achteraf betalen en huren, en daardoor minder snel aansluiten op de financiële situatie van de klant is daar een voorbeeld van. Life events als echtscheiding en verlies van inkomen is een ander belangrijke factor die kan leiden tot problemen. In dat kader zien banken de verlaging van de maximale kredietvergoeding een beperkte rol spelen in het tegengaan van achterstanden, of zelfs het terugdringen van problematische schulden. De NVB is graag bereid overleg te voeren over maatregelen die beter werken omdat de bestrijding van de schuldenproblematiek in Nederland vraagt om samenwerking en een bijdrage van alle partijen.

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/02/11/kamerbrief-ontwikkelingen-consumptiefkredietmarkt>

Stapeling van maatregelen

Voorafgaand aan deze consultatie is onderzoek verricht door bureau SEO naar de effecten van een verlaging van de maximale kredietvergoeding. Het consultatiedocument⁴ verwijst hier ook naar. Uit dit onderzoek komt naar voren dat een verlaging kan zorgen voor mogelijke negatieve neveneffecten voor consumenten, naast het effect dat consumenten minder rentekosten zullen hebben. Zoals het consultatiedocument ook aangeeft noemt het onderzoek van bureau SEO een verhoging van de kosten van krediet, een verscherping van de voorwaarden en zelfs het staken van klein consumentief krediet als mogelijke negatieve neveneffecten. Consumenten kunnen hierdoor eerder voor meer risicovollere alternatieven kiezen zoals achteraf betalen en huren.

In het consultatiedocument wordt de afweging gemaakt om de renteopslag van 12 procentpunten structureel te verlagen naar 8 procentpunten. Reden hiervoor is dat uit het onderzoek van bureau SEO blijkt dat een grotere verlaging er waarschijnlijk voor zorgt dat de winstmarge van aanbieders negatief wordt waardoor de negatieve neveneffecten voor consumenten kunnen toenemen. In deze afweging lijkt het erop dat er voorbij wordt gegaan aan de situatie dat de markt niet alleen te maken heeft met een verlaging van de maximale kredietvergoeding, maar ook met de komst van andere maatregelen als een aangepast voorstel voor de Consumer Credit Directive (CCD) van de Europese Unie. In deze richtlijn worden voorstellen gedaan die kunnen leiden tot hogere uitvoeringskosten voor verstrekkers. Een voorbeeld hiervan is de voorgestelde uitbreiding van het toepassingsbereik van de CCD naar alle vormen van kredieten waaronder roodstand en creditcards zonder gespreid betalen faciliteit. Ook de voorgenomen verscherping van de verificatieplicht van 1.000 euro naar 250 euro die het consultatiedocument noemt kan leiden tot een forse toename van uitvoeringskosten.

Een stapeling van de verlaging van de maximale kredietvergoeding en de bovengenoemde maatregelen, en mogelijk andere toekomstige maatregelen, leidt tot een verhoging van uitvoeringskosten wat het aanbieden van kleine kredieten onaantrekkelijker kan maken voor banken. Zoals aangegeven zetten banken in op het voorkomen van achterstanden en schulden bij klanten en zijn door de breedte van de producten (hypotheeken en betaalrekeningen) die zij aan hun klanten aanbieden in staat om tijdig en met expertise hun klanten bij te staan. Het is van belang dat de verlaging van de kredietvergoeding wordt afgewogen met oog op de effecten van andere aankomende maatregelen bijvoorbeeld vanuit Europa.

⁴ [Overheid.nl | Consultatie Beleidsnota maximale kredietvergoeding \(internetconsultatie.nl\)](https://overheid.nl/consultatie/Beleidsnota-maximale-kredietvergoeding/)

VFN reactie Beleidsnota structurele maximale kredietvergoeding

Op 19 november heeft het ministerie van Financiën de beleidsnota structurele maximale kredietvergoeding in consultatie gebracht. Hierin wordt een voorstel gedaan de maximale kredietvergoeding structureel te verlagen naar 10% (2% wettelijke rente + 8% opslag).

De VFN beantwoordt de vragen die worden gesteld in de beleidsnota als volgt:

1. *In hoeverre denkt u dat het verlagen van de maximale kredietvergoeding bijdraagt aan het beoogde doel om consumenten te beschermen tegen hoge kredietvergoedingen?*

In de beleidsnota wordt verondersteld dat consumenten door lagere rentelasten minder snel in problematische schulden raken. Ten onrechte wordt ervan uitgegaan dat consumptief krediet de primaire oorzaak is van problematische schulden. Problematische schulden zijn echter veelal het gevolg van 'live events' die zich na de totstandkoming van de kredietovereenkomst voordoen, zoals het verliezen van een baan, ziek worden of een scheiding. Daarnaast blijkt uit een uitvraag van NVVK onder gemeentelijke kredietbanken dat niet de aanbieders van consumptief krediet maar de belastingen (van het Rijk, gemeente, et cetera), zorgverzekeraars, woningcorporaties, en het CJIB de meest prominente schuldeisers zijn.¹

In de beleidsnota wordt verondersteld dat kredietaanbieders door de voorgestelde wijziging selectiever beoordelen welke klanten zij zullen accepteren, nu de financiële ruimte voor een risico-opslag in hun bedrijfsmodel vermindert. Deze veronderstelling lijkt ons juist, maar de vraag is of dit vanuit maatschappelijk oogpunt een gewenst effect is. De voorgestelde verlaging van de maximale kredietvergoeding heeft namelijk met name impact voor de aanbieders van kleine (goederen)kredieten. Het gevolg hiervan is dat juist de consumenten die het meeste behoefte hebben aan deze kredieten geen toegang meer hebben tot krediet voor het aanschaffen van een kapotte wasmachine of de aanschaf van een tweedehands auto waarmee hij/zij op werk kan komen. Dit betreft vaak consumenten die onvoldoende financiële reserves hebben om deze uitgaven voor zo'n aanschaf in één keer te betalen, maar teveel verdienen om in aanmerking te komen voor sociale kredieten door de gemeente.

2. *Welke positieve en negatieve effecten verwacht u (voor u persoonlijk of in algemene zin) zullen optreden in geval van een structurele verlaging van de maximale kredietvergoeding?*

De VFN verwacht dat een structurele verlaging van de maximale kredietvergoeding zal leiden tot een afnemend aanbod van kleine (goederen)kredieten omdat aanbieders van deze kredieten dit segment zullen verlaten, een signaal dat de VFN ook heeft ontvangen veelvuldig ontvangt van leden.

Omdat de consument nog steeds behoefte zal hebben aan financiering van (noodzakelijke) uitgaven zal verlaging van de maximale kredietvergoeding leiden tot een verschuiving naar niet, dan wel minder goed gereguleerde producten, zoals uitgesteld betalen, leasing en abonnementen. Deze producten zijn per saldo veelal duurder, wat op de lange termijn financieel nadelig is voor de consument.

Een ander te verwachten effect is dat consumenten hun toevlucht nemen tot informele kredietaanbieders die niet onder het toezicht van de AFM staan of tot flitskredietaanbieders van 'flitskrediet' die vanuit het buitenland op de Nederlandse markt opereren, onwenselijke voorwaarden en vergoedingen hanteren en waar de Regeling aanpak flitskrediet blijkens de uitspraak van de voorzieningenrechter Rotterdam geen invloed op heeft.² Uit deze uitspraak

¹ <https://jaarverslag.nvbk.eu/2018/cijfers/index.html>

² <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBROT:2021:2276&showbutton=true>

blijkt dat Nederland geen maximale kredietvergoeding kan opleggen aan groepen aanbieders die online vanuit andere EU lidstaten krediet aanbieden aan Nederlandse consumenten.

3. *Herkent u de ontwikkelingen zoals naar voren gekomen uit monitoring van de tijdelijke verlaging van de maximale kredietvergoeding?*

De VFN herkent een aantal ontwikkelingen die zich gedurende de tijdelijke verlaging van de maximale kredietvergoeding hebben voorgedaan, maar niet in de conclusie die daar vervolgens uit worden getrokken. Te verwachten is dat een aantal aanbieders van kleine kredieten hun activiteiten hebben voortgezet in de hoop dat de huidige tijdelijke verlaging ook daadwerkelijk tijdelijk van aard zou zijn. Wanneer de verlaagde maximale kredietvergoeding structureel wordt, zullen vermoedelijk meer aanbieders van kleine kredieten hun activiteiten stoppen of aanpassen en de hierboven vermelde negatieve effecten toenemen.

4. *Hoe beschouwt u de mogelijke verlaging van de maximale kredietvergoeding in relatie tot de overige maatregelen en initiatieven die dienen om de problematische schulden terug te dringen?*

In de Kamerbrief 'Vervolg ontwikkelingen consumptiefkredietmarkt' van 11 februari 2021³ wordt het voornemen gemeld de wettelijke verificatieplicht van artikel 113 BGfo te verlagen van 1000 naar 250 euro. Als gevolg van het doorvoeren van deze verlaging zullen de kosten van de acceptatie van kredietaanvragen onder 1000 euro sterk stijgen. Dit zijn kosten die niet worden goedgemaakt door de kredietvergoeding die voor deze leningen in rekening kan worden gebracht.

Het is overigens een misverstand dat onder de grens van 1000 euro er in het geheel geen verificatie van de kredietwaardigheid van de consument plaatsvindt. Op grond van artikel 4:34 Wft vindt ongeacht de hoogte van het kredietbedrag verificatie plaats. Wanneer er bij toetsing bij BKR sprake is van actuele betalingsachterstanden wordt geen krediet verstrekt. Het verschil met de beoogde wijziging is dat op grond van artikel 113 BGfo informatie over de financiële positie van de consument verplicht dient te worden vastgelegd en het acceptatieproces daardoor meer kosten met zich meebrengt. Dit verplicht vastleggen laat de kosten van acceptatie voor kleine kredieten verder stijgen en in combinatie met een verlaging van de maximale kredietvergoeding kunnen deze kredieten niet meer winstgevend worden aangeboden.

Bovendien kennen de gedragscodes van de VFN en de NVB sinds jaar en dag een methodiek voor het vaststellen van het inkomen en de vaste lasten van de consument voor kredieten hoger dan 1000 euro. Hiermee wordt vastgesteld hoeveel de consument verantwoord kan lenen. Met ingang van 1 april 2021 is deze methodiek nog verder aangescherpt om het risico van overkreditering verder te verkleinen. Deze methodiek is tot stand gekomen met hulp van het Nibud en in goed overleg met de Autoriteit Financiële Markten.

Hiernaast wijst de VFN op het voorstel van de Europese Commissie tot herziening van de Richtlijn consumentenkrediet van 30 juni jl. die een verdere toename van uitvoeringskosten voor kredietaanbieders met zich mee zal brengen.⁴

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/02/11/kamerbrief-ontwikkelingen-consumptiefkredietmarkt>

⁴ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2df39e27-da3e-11eb-895a-01aa75ed71a1.0015.02/DOC_1&format=PDF

Sinds 1 januari 2021 kunnen gemeenten door een wijziging in de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening burgers die door schulden in de problemen dreigen te komen eerder helpen. Woningverhuurders (corporaties en particulier), drinkwaterbedrijven, energieleveranciers en zorgverzekeraars mogen sindsdien, zonder toestemming van de klant, de gemeenten waarschuwen als zij zien dat hun klanten hun rekening niet betalen en hun eigen inspanningen de betalingsachterstanden niet oplossen. Deze vroegsignalisering is waarschijnlijk veel effectiever in het kader van het voorkomen van problematisch schulden dan de verlaging van de maximale kredietvergoeding.

5. Denkt u dat de inschatting van de regeldruk juist is?

Uw inschatting van de regeldruk als gevolg van een structurele verlaging van de maximale kredietvergoeding lijkt ons juist. Verstrekkeurs van kleine kredieten die door de tijdelijke verlaging werden geraakt hebben toen al de nodige maatregelen genomen en kosten gemaakt.

6. Heeft u aanvullende aandachtspunten of opmerkingen bij deze maatregel?

Gezien de bovenstaande antwoorden stelt de VFN dat de maatregel van de structurele verlaging van de maximale kredietvergoeding naar 10% niet aansluit bij het beoogde doel om problematische schulden te voorkomen dan wel terug te dringen en adviseren wij u daarvan af te zien.

Contact:

Voor een nadere toelichting kunt u contact opnemen met

Persoonsgegevens

Persoonsgegevens

Den Haag, 17 december 2021